

2018-8-05, 18^e zondag B

nav Ex.16, 2-4.12-15 en Jo. 6,2 4-35

Wij lezen in het Evangelie: "Ik ben het brood des levens: wie tot Mij komt, zal geen honger meer hebben, en wie in Mij gelooft zal nooit meer dorst krijgen." Zeer belangrijke woorden in een samenleving die geen vaste waarden meer heeft. De mens wordt tegenwoordig vaak beschouwd als een autonoom individu, los van zijn context, een neutraal, waardevrij product van een blinde evolutie die aan zich zelf is overgeleverd. Als hij dan toch zo dwaas is er een kerkelijk geloof op na te houden, dan moet ie dat achter de voordeur of de kerkdeur houden. Hij moet zelf zijn eigen waarden scheppen. En is daarbij aangewezen op de rede, op zijn verstandelijk redeneren. Maar dat scheidt geen vastheid, dan loop je altijd weer tegen twijfels aan, laat staan dat het leidt tot eensgezindheid onder mensen, die toch op elkaar zijn aangewezen. Geen wonder dat velen tegenwoordig hongeren naar spiritualiteit, naar bezinning op ons menszijn, naar een richting voor het leven.

En dan horen we Jezus zeggen: "Ik ben het brood des levens, wie tot Mij komt zal geen honger meer hebben." En inderdaad, als we aandachtig kijken naar hoe Jezus omging met zijn medemensen, en aandachtig luisteren naar zijn onderricht en daarop doordenken komen we tot een mensbeeld en een zicht op de samenleving die vastheid biedt en een richting wijst.

Volgens dit mensbeeld is de mens een persoon, een autonoom wezen. De ontwikkeling van die zelfstandigheid is de vervulling van zijn leven, en de vrijheid is een uitdrukking van de gave en de roeping van de mens om kind Gods te zijn. Want de mens heeft het leven niet uit zichzelf, het is een geschenk aan hem zelf. Die gave en roeping maken ons verantwoordelijk, voor ons eigen leven en dat van anderen, want wij zijn per definitie sociale wezens, voortdurend in relatie met anderen. Omdat die autonomie en die vrijheid ons geschonken zijn, zijn wij aan elkaar verschuldigd elkaar naar vermogen te helpen zoveel mogelijk autonoom en vrij te worden. Dit heeft geweldige consequenties.

Want hoe ontwikkelt een mens zich in die richting?

Binnen persoonlijke relaties. Een kind wordt mens in contact met zijn ouders en belangrijke anderen. En een andere zeer belangrijke ontwikkelingsfase is de school. Hier speelt de omgang met de onderwijzer een hoofdrol. Hij heeft een eigen verantwoordelijkheid als autonome persoon. Zijn eigen kwaliteiten en initiatieven, zijn levenservaring, zijn mensbeeld en houding moeten tot gelding kunnen komen om iemand iets te kunnen leren. Maar de centrale overheid ziet dat anders. Vanuit een oud-socialistisch en neo-liberaal mensbeeld staat niet de mens centraal, en worden verschillen tussen mensen genegeerd. Terwijl iedere mens anders is, een eigen ontwikkelingstempo en een eigen weg heeft. Economie staat centraal, en wat de rede eist aan efficiency. De onderwijzer wordt zo ingesnoerd tot een uitvoerder van uniforme schema's en protocollen. Bovendien is hij verplicht een aanzienlijk deel van zijn tijd te besteden aan invullen van efficiency-formulieren, want de overheid moet weten of het werkt. Dat blijkt dan vaak niet zo te zijn, en dan weet men zich geen raad, want het was toch zo goed uitgedacht en gecontroleerd. We zien hetzelfde ook in de zorg. De zieken hebben behoefte aan persoonlijke aandacht. De overheid offert die op aan financiële en efficiency overwegingen, en beperkt de contacten tot enkele minuten, terwijl weer een flinke tijd aan administratie besteed moet worden waar geen mens beter van wordt.

Hier wordt veel schade aangericht aan leraren en verpleegkundigen enerzijds, die van hun autonomie en vrijheid beroofd worden, en anderzijds aan leerlingen en patiënten, die ook niet als mensen behandeld worden. Als je geen inhoudelijk mensbeeld hebt, kom je hier terecht. Schema's, theorieën en protocollen zijn dan lege hulzen, stenen voor brood.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van een cultuur waar mensen niet naar elkaar luisteren, zoals Jezus ons leert te doen, waar Hij ons voorhoudt: "Ik ben het brood des levens: wie tot Mij komt zal nooit geen honger meer hebben."

Nijmegen, 5 augustus 2018

pastor Jan Zuiker, assumptionist

